

ности въ планетны-тъ движенія; нъ се пакъ оставали още необъясними нарастванія-та или намаляванія-та въ орбитны-тъ скорости на всички планети, кой-то сега включавать въ число-то си и земя-та. Следъ: планети-тъ не са движали по кръгове, въ самыя центръ на кой-то стояло слънце-то. Мѣсячна-та орбита не была кръгъ, на кой-то точныя центръ была земя-та; и за да обьясни тѣзи несчастны неправилности, Коперникъ, като са държалъ у кръгово-то движеніе, както и всички правяли прѣди 2000 години, былъ принуденъ да приеме схщы-тъ способы, кой-то употребилъ Птоломей въ своя-та теорія: ексцентрици-тъ и эпициклови-тъ влѣзли въ състава на нова-та астрономическа система. Освѣтъ това още друго обстоятелство докарало въ затрудненіе Коперника. Като далъ на земя-та обръщателно движеніе около ось по единъ пхтъ въ 24 часа, той обьяснилъ съ това видимо-то обръщаніе на звѣздо-то небе. Тѣзи ось на вѣртѣніе-то ако и да е была дѣйствително видима, трѣбало вынаги да остава паралелна на себе си въ годишно-то обръщаніе на земя-та по орбита-та си. Продълженіе-то на тѣзи ось, като са е принасяло по този начинъ съ земя-та по нейна-та грамадна орбита, трѣбало бы да пронизва севѣрна-та часть на небе-то въ единъ редъ точки, кой-то бѣхж образували такъвъ голѣмъ кръгъ, кой-то бы са непрѣмѣнно заблѣжиль. Но такъвъ кръгъ са незаблѣжиль; севѣрныя полюсъ на небе-то, изслѣдванъ съ най-точны инструменты, съхранявалъ свое-то неподвижно положеніе въ продълженіе на цѣло-то обръщаніе на земя-та около слънце-то и за да са избѣгне това затрудненіе, оставало само да са допустне, че растояніе-то на сфера-та на неподвижны-тъ звѣзды было толкъсь голѣмо, що-то діаметра на земя-та орбита, равенъ на 200,000,000 миля, былъ нищо въ сравненіе съ това грѣмадно растояніе.

При таквизи обстоятелства, не е чудно, дѣто Коперникъ много врѣме са не рѣшивалъ да обнародва своя-та система, и направилъ това само слѣдъ дългы отлагательства. Дѣйствително, негова великъ трудъ, кой-то излагалъ негово-то ученіе, никога не былъ четенъ отъ самыя авторъ въ печатъ: въ този видъ той са явилъ прѣдъ него само да облегчи прѣдсмъртны-тъ му минуты.

Не е чудно также и това, че нова-та система са приела съ схмѣніе и недовѣріе, и даже много врѣме съвършено ж отхвъртали. Врвежъ-тъ на истина-та е вынаги меденъ; а пакъ заблужденіе-то върви съ бързы крачки. Причина-та е очевидна: погрѣшкы-тъ са усвоавать отъ единъ классъ умове, кой-то нещѣ строгы доказателства; а пакъ изслѣдватели-тъ на истинна-та усвоавать ж само слѣдъ най-дълбого испытваніе.

Както и да е, но прѣвратъ-тъ са наченалъ. Нѣкои смѣли умове были поразены отъ простота-та и величіе-то на Коперниковы-тъ умозаключенія.

Нека са сирѣмъ тука една минута врѣме на граница-та, коя-то отдѣля дрѣвня-та наука отъ нова-та, и да поглѣднемъ на онѣзи обстоятелства, кой-то были отъ страна и на кой-то было присѣдено да измѣнять и забавять наченаты-тъ изслѣдванія. Дрѣвны-тъ ученія на Философія-та и Астрономія-та были тѣсно сплетены съ чловѣческо-то общество. На Птоломей, Платона и Аристотеля глѣдали съ нѣкакво си благоговѣніе. Да-